

„Istarska Rijec“

Izazi svakog četvrtka uveče.

Preplaća za luzemstvo iznaša 15— lira na godinu, a za luzemstvo 25— lira. Uredništvo i uprava lista: Trst (Cittadella) - Via S. Francesco 47. Ilistri 20/1, Telefon: 11-57.

ISTARSKA RIJEČ

Tjednik za pouku, gospodarstvo i politiku Istarskog naroda.

„Slogom rāstu male stvari, a nesloga sve oakvari.“ — Narodna poslovica.

Glagali stoje 4 lire

za svaki centimeter visine u širini jednoga stupca. Za višekratno izvršenje daje se znanstven popust prema pogodbi. Dopisne se šalju uredništvo, a novac upravi. Nefrankirane se pisma ne primaju, a rukopisi se ne vraćaju ni u kojem slučaju.

EMIGRACIJA

Emigracija ili izseljavanje riječi su, koje dandanas za našu zemlju mnogo znače. Nema upoće jednoga sela u Istri, iz kojega se nije nikome izselilo. Naš je narod nerazbave i nepodne domaće grude selio i prije rata, no naročito se je u zadnjih par godina val emigriranja zataisao siromasnom Istvom.

Stariji, već izmučeni i razočarani težaci, a i mladi puni svježih snage ostavljajući rano i motku i sele samo ako mogu, a oni, koje ne mogu, omišljajući i traže put, kako bi se kodjer izselili. Daljnje mame. Svačemu se pred duševnim očima stvaraju sliku dalekih krajeva, gdje su njive široke ko stotinu naših njiva, gdje su tvornice, koje daju rada i zaradu, gdje se žubri bolje naplaćuju nego telegjem teško pluga u Istri.

Ima nas iz jednog, sutra iz drugog našeg sela idu mnogi naši ljudi u razne daleke krajeve, misleći o boljem životu, koji će biti više odličan čovjeku, nego dosadnjak u Istri. Idu tako mnogi i mnogi za nam.

Čak i kažu „za srećom“ ili „za boljim“ — ali u svaku ne nalazi sreću ni bolji života. Pisma, koja emigranti iz tih krajeva svojim kod kuće, ne govore mnogo ni o sreći ni o dobrom životu. Ima i onih, koji su zadovoljni, ali samo priznati, da je veoma mnogo ljudi, koji bi se i danas rado vratili, koji teško uzdišu za kućom, za domaćinom, koji je koliko težak, toliko i blažen.

Su svi oni, koji su Istru ostavili, sretno tome bi se morali uvjeriti oni, koji je i koji čine sve moguće, da dobiju i da kažu zbogom starome desetinom životu. Ima i onih, koji su Ameriku više ona Amerika jedanput. Kalifornija je jedanput bila na, danas je tamo treba mnogo znojati i dati za koru kruha. Ima i onaj, koji može da živi na svojem makar i siromaški, ali na svojem. A taj „srećnik“ ostavlja sve i bježi u poznato, možda, i u veliku mišeriju. Ne bi smjelo biti našeg čovjeka, koji nije krajnja nužda, da bježi, da se seli u zemlju. Don je dom, a naša zemlja, ako je siromasna i ako je sve nevolje, uspijeva ipak da nekako prehrani stanovstvo. Držimo se nje, ne ostavljamo nje nastojamo, da je obrađujemo našim silama bez misli na zlatna u dalekom svijetu pak će nam i na biti dobro.

Ima i onih, koji se naših savjeta ne nikako drže, kojima je izseljenje po no i koji se na taj korak spremaju. Ima i onih, koji su u Istri našli ono što da bi im emigracija bila sretna, i da se sumnje i riječi, što smo ih prije o izseljenju izrekli, bile neopravdane. Mnogi dolaze u naš ured, ili nam pišu, i informiraju, što je potrebno za izseljenje u ovu ili onu zemlju, pak smo imali shodnim obavijest informacije, nam je o tom pitanju dao stručanski savjet za emigraciju.

U vrijeme mnogi se Istrani spremaju u Australiju. No za izseljenje u Australiju potrebno je, da izseljenik ima radni ugovor za rad (Contratto di lavoro), s kojim tamošnjim poduzećem. To znači, treba im osiguran rad i da je na neki pozvan od poslodavca. Taj radni ugovor ili poziv treba da je, ovjerovljen od australskog konzulata. Uo vrti za kvalificirane radnike (zidare, stolarje, itd.).

Ima i onih, da je Australija seljačka domovina zemlja, pa je prema tome seljaci i više rada imaju oni, nego izseljenici. Uzevši to u obzir i uvjeti su za izseljenje u Australiju povoljniji. Se može slobodno u Australiju, samo ima putnicu, a kada dođe na obalu, mora imati pri sebi 4000 lira (po prilici 5000 lira). Ako nema te pare, onda mora imati poziv ili radni ugovor kao i svaki radnik. Osim toga, potrebno je jedna okolnost za emigraciju u Australiju je se može naime svakoga u Australiju samo 100—150 seljaka za Australiju, pak treba čekati, dok dodje putni troškovi iznašaju oko 5000 lira. Pismama, koja pišu istarski iseljenici u Australiju opaža se, da je život tamo blažen. Ima naših ljudi, koji žive upravno nasan život. Mnogi se bave lovom i istarski radnici. Većim su djelom izlozili pioniri civilizacije u zapuštenim krajevima u Sumama i po stazama. Neki pišu, da ima i dobar zaslužak, a im je život u vječnoj opasnosti. Treba je čovjek za slične službe veoma izdržljiv. Jaki i čvrsti ljudi svagdje

dobro prolaze, ali u Australiji mora čovjek izdržati da je zdrav i krepak. Tamošnja je klima prilično nepovoljna za naše ljude, zrak je tamo drugačiji nego li kod nas. Rad je naporan pa i to mnogo obara emigrante iz ovih krajeva, a osim svega toga ima po šumama mnogo divljih zvjeri i zmija, pak se treba dobro paziti, naročito u divljim krajevima.

Kao u svim državama, tako ima i u Australiji veoma mnogo Talijana i iz drugih dijelova države. Kao i naši istarski emigranti tako su i oni većim dijelom težaci u poljima ili po šumama.

U Argentini ima već mnogo naših ljudi. Već je više godina, što se tamo sele. No, prilike za doseljenike tamo nisu baš najbolje. Po gradovima se radi i zaraduje jednako kao i kod nas. Za seljake poljodjelce prilike su donekle bolje. U Argentini je poljoprivreda razvijena, pak je moguće, da seljak dodje do zarade, ali industrijskim proletarijatu, radnicima i manjim obrtnicima Argentina se ne preporuča.

U Argentini je slobodan ulaz, to znači, da se može svako izseliti, dovoljno je, da ima putnicu. U Argentini se je iselilo i mnogo naših žena. Budući se mladim ženkama događaju lako rane negode, a naročito često upadaju u opasnost, da ih upropaste trgovci s bijelim robljem (sa ženama) preporučamo mladim istrankama najveći oprez pri seljenju u Argentinu. Iseljenički komesarijat traži od ženskih, koje putuju u Argentinu mnogo razjašnjenja. Moraju da na ianko razjasne kamo i zašto putuju. Ako jedna djevojka ima u Argentini ili u Braziliji svog zaručnika, pak se želi tamo vjenčati, može dobiti dozvolu za izseljenje, ali mora imati sve vjenčane dokumente, da se uzgome odmah vjenčati čim tamo prispje. Ako djevojka nema tih dokumenata ne puste je, da se iskrca na zemlju u Argentini ili u Braziliji nego je pošalju natrag.

U Braziliji su prilike slične onima u Argentini. Ulaz je u tu državu slobodan za pojedince, dok je za porodice potrebna dozvola komesarijata za emigraciju.

Komesarijat treba dati razjašnjenje kamo porodice ili skupine putuju i kakav će posao tamo u Braziliji naći. Dogodio se je naime da su tamo došle neke obitelji, koje nisu imale posla. Tražili su i tražili posao, no nije bilo nigdje ništa dok nisu napokon pale u ruke nesmiljenim gospodarima, koji su ih moše se reći zašušnjati. Odagnali su ih u svoje šume na težak rad za tako nizne plaće, da su gotovo skapavali od glada. Tko hoće da ide u Braziliju, Argentinu ili upoće u Južnu Ameriku mora biti spreman na pravu borbu za život. I protiv svemu i svatvemu. Nemote tamo ići onako na slijepe, dok niste sigurni što vaš tamo čeka, hoćete li naći rada i da li ćete u slučaju besposlice moći živjeti neko vrijeme. Mnogim našim ljudima događa se, da se potućaju od nemila do nebraga u traženju rada, dok konačno od nevolje ne panu u ruke gulikožama, koje im ispiju kr jer ih muče teškim radom za malu plaću. Svaki neka nastoji, kada nekamo seli, da se kod svojih već izseljenih znanaca raspita i dobro uputi o prilikama i o radu, ili da si dapače putem njih osigura rad.

Emigranti u tudjim državama imaju neku težinu, ali ta nije beznačajna, a pogotovo je u Braziliji zakon o zaštiti radnika veoma slab, zato je je zastario. Trebalo bi kao obnove preina današnjim prilikama. Čile je država također u Južnoj Americi. Tamo ima mnogo evropejaca, a naročito Jugoslovena. Našli ljudi ima tamo prilično malo. Tamo je najbolje ići ako se posao nađe. Ima tamo mnogo Dalmatinaca, koji su se obogatili, no danas nisu prilike bogzna kako bogate. Za useljenje u tu državu nema nikakvih posebnih uvjeta, dovoljno je imati putnicu.

Perzija (u Aziji) je zemlja, u koju su se talijanski državljani u posljednje vrijeme također počeli u priličnom broju seliti. Ko želi u Perziju, mora da ima poziv ili ugovor za rad s kakvim poduzećem u Perziji. Taj poziv ili ugovor mora biti ovjerovljen od tamošnjeg talijanskog konzulata.

Izseljavanje u englesku Kanadu u sjevernoj Americi nije uređeno po broju nego samo po zvanjima. Za izseljenje u Kanadu mogu dobiti dozvolu rođjaci kanadskih državljana, ako dobiju iz Kanade poziv potvrđen od kanadskog iseljeničkog ureda u Otawi. Tamo se mogu useliti, sluškinje, koje imaju radnu pogodbu, da se ikupne zemljište ili poljski težaci, ako imaju radnu pogodbu s kakvim gospodarom zemljišta.

U Francuskoj ima danas velik broj talijanskih državljana na raznim poslovima. Ima i radnika i poljodjelca. No, danas ne

preporučamo emigraciju u Francusku. Tamo je naime u posljednje vrijeme mnogo besposlenih, pak je razumljivo, da su bez posla u prvom redu stranci. Mnogi su se Talijani iz Francuske već vratili. Besposlica je nastala u prvom redu uslijed industrijske krize, a ta je kriza nastala opet zbog nekih valutnih razloga.

Za emigraciju u Francusku potrebno je imati radni ugovor s kakvim tamošnjim poduzećem. Taj ugovor mora potvrditi francusko ministarstvo za socijalnu politiku.

Osim toga je za izseljenje u Francusku potrebno imati i jednu lječničku svjedozbu. Toga do sada nije trebalo, no francusko ministarstvo socijalne politike smatra potrebom to odrediti. Tom će svjedozbom morati svaki emigrant dokazati, da je potpuno zdrav duševno i tjelesno, da je cjepljen i da je dovoljno jak za posao, koji će u Francuskoj naći. Taj će dokument izdavati emigrantima za Francusku lječničkom francuskom konzulatu (za Istru u Trstu) a morati će biti potpisan od samoga konzulata. Lječničkar za vizitu morati će platiti izseljenik, dok se potpis konzulata ne plaća.

Italija je bila predložila Sjedinjenim državama sjeverne Amerike jedan projekt za promjenu ugovora o emigraciji njezinih državljana. Po tome ugovoru određen je nazime broj onih, koji mogu da se usele u Sjedinjene države. No, Amerika je taj projekt odbila. Znači, da će se talijanski državljani i od sada seliti kao i do sada po starom ustanovljenom redu.

Iz Italije se može izseliti u Sjedinjene države sjeverne Amerike 3945 ljudi na

godinu. Od toga broja otpada polovica na rodjake američkih državljana, koji stannuju u Americi, 500 drugih talijanskih državljana, a ostala nješta su za žene i djecu talijanskih državljana, koji se vraćaju u Americi. Tko dobiye američko državljanstvo može pozvati sasna slobodno u Ameriku svoju ženu i djecu.

Za 40 godina unaprijed već su određeni oni, koji će se moći izseliti redovitim putem tamo. Toliko je onih, koji žele u Sjevernu Ameriku. No, mnogi još uvijek naljavaju svojim molbama na urede za emigraciju, jer žele na bilo koji način u Sjevernu Ameriku.

Sjevernu Ameriku ne može se nego onako kako je određeno kvotom. Izvan kvote ne može se na nikoji način. A dok na one, koji danas čine molbe dodje red proći će godine i godine. Ludo je dakle trošiti i mutiti se zato da postigne nešto, što je nemoguće.

Preporučamo našim seljacima da to uvide i da nastoje oko svog rada. Ako već sele, a onda neka misle na to kako će što jeftinije izseliti, a ne da nasjedaju ljudima, koji ih uvjeravaju, da će im pomoći u Sjevernu Ameriku bez obzira na kvotu. To je za sada potpuno nemoguće.

U Jugoslaviji su radne prilike za kvalificirano radništvo (zidare, stolare, kovače, tesare itd.) prilično povoljne, dočim za nekvalificirano radništvo (težake) su prilike u gradovima upravo neizdržljive. Stanbene prilike u svim su gradovima vrlo nepovoljne. Za upoštenje u zemlji potrebno je emigrantima imati odobrenje od jugoslovenskog ministarstva za socijalnu politiku.

Politički pregled

ITALIJA I JUGOSLAVIJA. Italijansko-jugoslovenski spor radi Albanije.

U petak je sav evropski politički svijet bio iznenađen oštrim člankom, koji je izišao u „Giornale d'Italia“, i koji je bio naperen proti Jugoslaviji u neobično žestokoj formi. Onaj broj „Giornale d'Italia“ bio je doduše odmah zaplijenjen, ali su međutim druge novine već istu stvar donijele, a drugi dan je „Giornale d'Italia“ nastavio sa svojim optužbama proti Jugoslavije. Kratko rečeno, jugoslovenska država bila je javno optužena, da pripravlja ustanak u Albaniji proti sadašnjoj tamošnjoj vladi, da dozvoljava, da se na njezinom teritoriju formiraju i oboružaju bande, koje bi imale da provale u Albaniju, i da bi time Jugoslavija sudjelovala kod rušenja albanske neodvisnosti. Osim toga javile su sve novine, da Jugoslavija već odavno u očito neprijateljskoj namjeri reorganizira i pojačava svoju vojsku na talijanskoj i albanskoj fronti. Italija, pišu novine, ne bi mogla skštenih ruku da to izdaleka gleda, nego bi vezana tiranskim paktom morala da intervenira i opasnost rata bi bila neizbježiva.

Agencija Stefani. Istodobno s tim člankom izdala je Agencija Stefani jedan komuniké, kojim se demantiraju sve vijesti, da ima Italija napadajne namjere proti bilo kojoj državi.

Što kaže Agencija Avala? Beogradska „Avala“ je drugi dan saopćila također jedan komuniké, kojim odbija sve navale i optužbe, te ih demantira, jer Jugoslavija, kaže, nije ništa počiniła od onog, što se njoj upisuje u grijeh. Sve te vijesti da su tendenciozne.

Šic pišu o tome talijanske novine? Mi možemo cijeli politički historijat tog prilično oštrog sukoba, koji se medjutim od jučer amo već ublažio, da donesemo samo po talijanskim novinama dotično po onim inostranskim novinama, koje su od ovdasnjih novina citirane.

„Piccolo“ je u svojem izdanju od nedjelje 20. marta dao jedan izvještaj o uzročniku tog sukoba, a mi ga u izvaku donasamo evo ovdje, jer sadri skoro sve ono, što talijanska štampa o sukobu piše:

„Jugoslavija već od nekoliko vremena amo hoće da se riješi nekakve podvrženosti talijanskoj politici, što medjutim nije nikakva podvrženost nego potpuna jednakopravnost interpa-

res“, zapravo jedan savez, za koji je savez Italija žrtvovala mnogo svojih teritorijalnih i moralnih interesa...

„Zar nije baš Mussolini, komu internacionalna štampa prigovara, da ima napadajne i miru škodljive namjere, bio onaj, koji je u pogledu Jugoslavije riješio jadransko i riječko pitanje, pa makar pri tome žrtvovao talijanske interese, samo da Italija na Jadranu dođe do mirnog zajedničkog življenja s Jugoslavijom? Time je bilo likvidirano ono pitanje, koje je mogio da obe zemlje dovede do oboružanog konflikta. Italija je iza toga sklopila takozvane neptunske konvencije, lealne, u interesu i jedne i druge zemlje, a te konvencije potpisane od Italije i ratificirane od italijanskog parlamenta, nisu nikad bile ratificirane od jugoslovenske skupštine, kojoj, i ako potpisane od vlade, nisu nikad ni predložene bile. Našle su se uvijek izlike i izgovori, kako nije moguće predložiti neptunske konvencije beogradskoj skupštini. Iz ovog jedinog fakta, da se neptunske konvencije, prihvaćene od vlade nisu htjele predložiti skupštini, nastalo je ono poostrižavanje u međusobnim odnosima.

„To je poostrižavanje odnosa prouzročilo jednu atmosferu nepovjerenja i dovelo obe zemlje do današnjeg opasnog sukoba. Neračificiranje neptunskih konvencija dokazuje, da je unatoč tome, što se interes i jedne i druge države usredotočuju na Jadranu, pa moraju radi toga uživati međusobni sporazumni obzir, temelj jugoslovenske politike kod nekih političara ostao uvijek jedna neosnovana mržnja proti Italiji. Šta više, ovo neračificiranje dokazuje jednu posebnu slabost cijele jugoslovenske politike, jer se u Jugoslovijskoj internacionalna pitanja riješavaju ili neriješavaju sa unutarnjeg stranačkog stajališta, tamo internacionalna pitanja ostaju odvisna od unutarnjih stranačkih poteskoča i političkih strasti, a rad državnim interesom stoji interes raznih stranaka.

„Ovo hotimično zavlčavanje ratifikacije moralo je Italiju prisiliti da traži druge puteve za zaštitu svojih interesa. Zbog toga je nastao cijeli onaj niz prijateljskih pogodbi s raznim balkanskim državama. Italijanska politika na Balkanu iz početka se je bazirala na prijateljstvu s Jugoslavijom, dok je poslije pak Italija uvidila, da treba tražiti druga i solidnija prijateljstva. Prijateljstvo s Jugoslavijom nije ispunilo očekivanja Italije, a ona je radi toga to ravnotežje, koje je onaj uzmanjkalo u njezinoj politici na Bal-

nu uspostavila sklapanjem drugih ugovora, s Grčkom, s Rumunjskom, s Magjarskom i s Albanijom. Sasvim je naravno, da je ostala tako Jugoslavija osamljena, svojom krivnjom. To je svojedobno prouzročilo demisiju gospoda Njedića, onu silnu uzrujanost radi tiranskog pakta i konačno opet ono uzbuđenje zbog ratifikacije rumunjskog ugovora radi Besarabije. Taj je ugovor bio potpisan već prije nekoliko vremena, i sada ga je Italija ratificirala, jer svaki potpis jednog internacionalnog ugovora obvezuje dotičnu državu, da ga i ratificira...

«Jugoslavija nije htjela u kolo s Italijom, ona danas osjeća sve zlo posljedice svoje izolacije. Ona je tražila da zapriječi svoju izolaciju time da traži zblizhenje s Magjarskom, onda s Bugarskom, ali sve uzalud. Razumljiva je radi toga ona velika nervoznost, koja vlada u susjednoj državi. Treba sada da svi znadu, da Italija ne napada, ali da će znati, da svoje interese brani u slučaju napadaja.»

Ovakvo tršćanski «Piccolo». I druge novine pišu u istom smislu.

Diplomatska akcija.

Diplomatski zastupnici Italije su u prijateljskim razgovorima upozorili vlade velikih sila na današnji opasni položaj na Balkanu, prouzročeni od nekih izvanrednih ratnih priprava Jugoslavije. Ali nije bilo predano nikakvih diplomatskih nota, kako su nekoje novine pisale.

Uzrujanost se od jučer znatno ublažila, osobito radi mirnog i stvarnog ekspoza gosp. Perića, jugoslovenskog ministra spoljnih poslova. Njegov ekspoze u predmetu inostranske politike glasio je u onim točkama, koje nas interesiraju, po prilici ovako:

Italija.

«Naša politika prema Italiji osnovana je na iskrenoj želji za dobrim susjedstvom i prijateljskim odnosima. Mnogobrojni zajednički gospodarski, saobraćajni i političko-pravni interesi upućuju nas na tješnju saradnju sa susjednom kraljevinom Italijom. Mi smo prijateljski rješili sve te probleme čitavim nizom konvencija i ugovora. I ne samo to, nego smo tu saradnju sa Italijom postavili na širu osnovu, vezani s njom ugovorom prijateljstva i najlojalnije ispunjavajući taj ugovor, da postepeno bedem mira i napretka u ovom djelu ratom izmučene Evrope.

Albansko-italijanski ugovor uzbuđio je i našu i stranu javnost općenito, jer se na jednom djelu tog ugovora, može postati opasan za naše dobre i prijateljske odnose prema državama ugovornicima (Italija i Albanija) i za opći mir.

Još na konferenciji mira 1919. godine mi smo zahtijevali nezavisnost Albanije u granicama od 1913. g. Vjerujući da i naši albanski interesi nalaze najbolju garanciju u načelu «Balkan Balkanskim Narodima» Mi kao najbliži susjedi Albanije nemožemo, a da se za njezinu sudbinu ne zanimamo.

Albanija.

Mi smo nastojali, koliko smo god mogli, da Albanija i stvarno postane uređena i nezavisna država i da time doprinese konsolidovanju općih prilika na Balkanu. U tom cilju zaključili smo sa Albanijom trgovinski ugovor i konzularnu konvenciju, kao i još neke druge ugovore. Međutim sredjivanjem prilika u Albaniji kao mladoj državi ide dosta teško naročito zbog borbe raznih struja za političku prevlast.

Zbog toga su nezavisnost Albanije izvana, a red i mir iznutra, bili jedan od ciljeva naše spoljne politike. Zbog toga nemamo ništa protiv jednog širokog međunarodnog pakta, koji bi stvarno garantovao tu nezavisnost. Albanija je ravnopravni član Društva Naroda i njezina nezavisnost je pod zaštitom Društva Naroda. Mi joj kao uvijek želimo po principu «Balkan Balkanskim Narodima» iskrenu konsolidaciju i njezin napredak.

Nema bojazni za promjenu odnosa s Italijom.

Sve dok je Italija sa tiranskim Paktom u granicama međusavezničkog sporazuma o nezavisnosti Albanije — nema nikakvog razloga za strah o promjeni u odnosima naših dviju zemalja. Na temelju rimskog pakta mi želimo nastaviti s Italijom odnose prijateljstva i uzajamne saradnje na uvršćivanju zajedničkih nam interesa, dobroga i prijateljskog susjedstva. Zajednički nam interesi nalaze da nam odnosi budu što srdačniji.

O sporu.

Posljednih dana puštene su u javnost alarmantne i nevjerovatne vijesti o našim vojnim pripremama i namjerama da u Albaniji izazovemo prevrat. Ja sam rekao i ponajviše najodrešitije da je Jugoslavija uvijek želila i želi politiku mira i da je daleko uvijek bila i bit će od svakih avantura.

«Za tu i takvu politiku mira, koja nam je vrlo potrebna mi smo gotovi pružiti uvijek dokaze.»

Voljni smo — izjavljujem svečano — dozvoliti anketu cijeloga svijeta. Neka izvode u našu zemlju doći vojni ili drugi stručnjaci cijeloga svijeta, pa da se uvjere, da se za rat ne spremamo. Mi ih pozivamo.

Takva jedna anketa moći će zaključiti — ja to garantujem — da stanje naše narodne odbrane nije ni u koliko prošlo karakter normalnoga odražavanja. Na licu mjesta moći će se vojni stručnjaci uvjeriti o neistinitosti i tendencioznosti vijesti o našem spremanju za upad u Albaniju, bačenih u javnost da nam se naprta krivica, ako bi u Albaniji došlo od kakvih nereda.

Ja Vam ustalom mogu reći, da je međunarodni položaj naše kraljevine povoljan u svakom pogledu. Nemamo razloga da se uznemirujemo za našu sudbinu. Vlada je svjesna svojih dužnosti prema državi i narodu i ona će i na polju spoljnih odnosa naše kraljevine bodro čuvati visoke interese, koji su joj povjereni.

PISMO IZ JUGOSLAVIJE.

Italija i Jugoslavija.

Od prijatelja iz Jugoslavije primamo: Kriza u odnosima između Jugoslavije i Italije, koja je nastupila u posljednje vrijeme, morala je teško zabrinuti svakog prijatelja mira na Balkanu i preko njega u Evropi. Najviše je morala zabrinuti ozbiljnih i trezvenog političkog posmatrača, kojemu je jasno, koliko ima političkih i ekonomskih činjenica, koje upućuju jednu državu na drugu, a kako nezatne su u srazmeru zadjevke, koje ih razdvajaju.

Engleska, veliki politički učitelj Evrope, pa i sveta, pokazala nam je tekom vekovne istorije, da osećajima nema mesta u politici i da je politika posao, kojemu je cilj državno-privredni, zarada u velikom stilu, pod kojom se može podrazumjevati ne samo ekonomska, već i teritorijalna ekspanzija. Historija same Italije najbolji je primer za našu tezu, kako u pozitivnom tako u negativnom smislu, ma da je ona po Makijaveliju klastina zemlja razumne i hladno-računajive politike, a Makijaveli sam, od kojega se čitira bez pravog razumevanja sama jedna nezgodna kritika, prvi veliki učitelj politike.

Rat oružjem zameđen je 1919. godinom diplomatskim ratom, silnom utakmicom za obezbeđenje tekovina pobjeda a iz ove utakmice proizašle su toliko Italija koliko Jugoslavija kratkih rukava. Italija nije rešila svoje životno pitanje, mogućnost plasiranja svog prekobrojnog pučanstva u plodnim i već uređenim nemačkim kolonijama, Jugoslavija izgubila je Korušku, jednako i nacionalno i strateški važnu pokrajinu, izgubila je Pečuj, čim je strateški otvorila granicu Mađarskoj, žrtvovala je crnogorski Skadar, taj prirodni centar jedne siromašne pokrajine, morala se zadovoljiti sa nepovoljnim granicama prema Rumunjskoj i nije uspjela da ostvari svoje strateške i ekonomske interese prema Bugarskoj i Grčkoj (Solun). Nema sumnje da toliko italijanska koliko jugoslovenska diplomacija u tom međusobnom dvoboju, nisu mogle da donesu zemljama, koje su zastupale, onu korist, koju su imale pred očima.

Poznato je, da je veliki državnik Pašić odmah u početku mirovnih pregovora, svojim jasnim i izoštrenim političkim pogledom uočio pravu suštinu italijansko-jugoslovenskog problema i nastojao iz petnih sila, da dokrajči spor, koji je tada postojao, jednim pametnim i brzim sporazumom. Ali opšte tadašnje predrasude i navidno-idealističke lozinke, bašne pred kraj smogova rata u sveobimajućem, kom cilju, izgradile su sedog državnika u njegovim pokušajima. Ipak je njegova teza ostala neoborena i izgledalo je, da će zdrava pamet pobediti. Rimski pakt bila je važna etapa na tom putu i prvi veliki uspeh nove politike. Ovaj pakt bio je samo tada moguće, kad se je u italijanskoj političkoj areni pojavio državnik velikog kalibra, koji je prirodjenom svojom pronicavošću mogao da sazna svu znanost ovog problema: Dok Italija i Jugoslavija vežu svoje snage uzajamnim ugrožavanjem, neće imati slobodne energije za ostvarenje svojih vitalnih političkih potreba. Svoje će sile utrošiti u toj bezpilotnoj iri i toliko veliki konkurenti Italije koliko manji Jugoslavije imaće slobodne ruke za sprovođenje svojih političkih ciljeva. Pored tog uzajamnog političkog ugrožavanja obe države snasće nesporazumne teške ekonomske štete, u korist trećih država, koje će pored političke koristi za sebe imati i dobro i materijalno dobrobiti i poželjnije plasiranja svojih proizvoda.

Potrebno bi bilo još dokazati, da li su prirodne ekonomske veze jedne i druge države tako neosporno jake, da opravdavaju političku saradnju. Uz samu činjenicu, da je Italija jedina velevlad sa razvijenom industrijom, koja graniči s Jugoslavijom, i koja raspolaze i sa dvema lukama, Trstom i Rijekom, preko kojih prolazi znatnim delom i jugoslovenska trgovina, dok je Jugoslavija agrarna zemlja sa znatnim bogatstvom sirovina, koje su u prvom redu potrebne italijanskoj industriji, letimičan pogled na trgovinski bilans obeju zemalja dokazuje neophodnu potrebu čim tesnijeg i ekonomskog i političkog saradjanja.

Bas š današ, kad su u Italiji na vlasti i oni politici na odobravanje neupućene i često nerazumne mase, opravdano je očekivanje, da će zadnji nesporazum samo razbistriiti pojmove i dovesti do one iskrene i intenzivne, političke i ekonomske saradnje, za koju je udarena baza rimskim paktom.

Domaće novosti

75-godišnjica Frane Flegla.

Prošle srijede navršio je bivši narodni zastupnik u istarskom saboru gosp. Frane Fleglo 75 godina života. Prošle su tri četrtine vijeka otkada je u Štrpedu kod Buzeta ugledalo božje svjetlo seljačko dijete, kojemu je bilo sudjeno da svojom spretnošću, razumom i ljubavlju povede naš narod do priznanja i osvojenja onoga što je njegovo.

Pred 5 godina prigodom njegove 70-godišnjice iznijeli smo potanje život ovog krepkog i energičkog narodnog predvodnika te označili važnost njegovog djelovanja u pogledu političke i gospodarske nezavisnosti našeg seljaka u srednjoj Istri, a naročito u njegovoj prostranoj općini u Buzetu, koju je on stvorio, dugo vodio i došao joj je predstavljao. Nisu sada vremena a niti nemamo prilike, da bi 75 godišnjicu našeg zaslužnog rodoljuba onako proslavili, kako on to zaslužuje. Ni njegova mnogobrojna rodbina ni sva njegova djeca nisu onog dana mogla biti uz njega. Nu i oni i mi i mnogi njegovi štovatelji i znanci bili smo uz njega duhom. Da mi se radujemo da je naš barba Frano doživio častnu godinu u svom životu. I tog smo dana u svojim mislima proživljavali sve one događaje, koje je stvarao mladi Frane Fleglo, sva ona djela, kojima je on kasnije rukovodio, sve one momente, u kojima je igrao zavidnu ulogu naš svečar. A sjetili smo se i svih onih muka, svog onog nastojanja, što ga je on morao uložiti za pobjedu pravde stvari. Sjetili smo se onih najcrnijih dana u njegovom životu, kad mu je vatra izgarala njegove muke, a nenaravna smrt grabila ono, što mu je bilo najdraže — krv njegove krmi. I kad smo promislili koliko je taj čovjek dobra za naš narod učinio i koliko je pri tome trpio, tada mu se moramo zaista diviti. Još i danas čujemo u njegovom ozbiljnom glasu živu energiju za životom, a na njegovem licu čitamo, da možemo još mnogo da pretpriamo, ako hoćemo da dostignemo vrlunac patnje. On još stoji kao drveni hrast i dok njega gledamo, kao da nam je lakše. On nam je živ primjer ustrajnosti, volje, rada i snage. I radi toga smo mu zahvalni.

Mi našim dičnom Frani Fleglu iskreno čestitamo na njegovoj 75. godišnjici života. Želimo ga još mnogo i mnogo godina imati u svojoj sredini čila i zdrava. Njegovo će ime biti na ponos našem rodu, usadjeno u naše srce, jer je za narod i radi.

Nek Bog poživi Franu Flegla!

Ispravak.

Primom od jednog našega prijatelja iz Voloskoga:

U zadnjoj istarskoj Rijeti donijeli ste pogriješno da je pok. Ludevit Tomičić bio rodom iz Lovrana dočim je rođen na Brajdići u gradu Volosko te ste izostavili da je pokojni bio najstariji Volosćak i brat ovdje dobro poznatog Viktora Tomičića, kojega je 6 mjes. prije pretekla smrt u 93½ god. starosti, poslije što si je stekao znatnih zasluga za razvitak svoje rodne općine Volosko.

DOPISNICA UPRAVE.

Brajković Venancije — Treviž. Primili smo u redu poslano preplatno.

Rvako Franjo — Gologoric 26. Primili smo poslano preplatno.

Križari Ivan. Vaše smo pismo primili te smo shvatili Vaš položaj i prema tome riješiti Vašu molbu povoljno.

Velčić Anton — Dragučević. Primili smo ova dva preplatna putem pošte.

Dopisnicima iz Battusa, Mun. Pradolina, New-Yorka i Zagreba: Vaše će stvari doći u budućem broju. Ba ste nam zdravo!

Novi zakon za zaštitu uložaka u štednju.

Malena je bila zaštita, što ju je želio staro zakonodavstvo štedionim uložcima. Lako kažemo, da je bilo odvisno od poštenja i opreznosti ljudi, koji su sa uložcima gospodali.

Prije rata bila je propast novčanih zavoda rijetkost. No, iza rata postali slučajevi propasti sve češći, osobito bankovnih zavoda. Kod toga su trpeli glavnom najveću štetu mali ulagači i to seoske pučanstvo i obrtnici, jer pri tom izgubili najveći dio teško zaradjenog novca.

Sadanja je vlada jasno vidila to, da bila si je svijesna i posljedica, koje su grozile čitavom narodnom gospodarstvu. Zato je i izdala zaštitne propise, koje mogu da s veseljem pozdrave svi ulagatelji kao i samo zadržavanje. U tom je smislu najvažniji zakon o redba-zakon na zaštitu štednjem od 11. novembra 1926. a tiče se i naših poslijenica.

Na temelju tog zakona vodi se Ministarstva financija poseban iskaz svih novčanih zavoda, koji primaju novac na uloške. Osim toga naredjuje se tim zavodima, da moraju prijaviti Banca d'Italia sve kredite (zajmove) dane na jedno te isto ime, čiji iznos nadmašuje visinu jedne petine cijelo društvenog kapitala (akcijski kapital ili zadržani dijelovi zajedno sa rezervnim fondovima).

Emisijiski zavod t. j. Banca d'Italia imat će u buduće nadzor nad tim zavodima i to u ovom smislu: ponajprije će morati da kontrolira, imade li svaki zavod dostatnu glavnicu, kako bi propisuje sama naredba. Nadalje će paziti kako se investira novac primljen na uloške. Osobite će pak paziti, da se ne daje u previske zajmove pojedincima, a dosadani previski zajmovi da se postepeno, i najkasnije u tri godine, ili posvema utjeraju, ili pak barem da se snize na propisan odnosno dozvoljen iznos. Konačno, imade li zavod dosta rezerva t. j. barem jednu desetinu cjelokupnog iznosa svih uložaka ili — ako je ta premetana — da li se pripisuje propisan postotak svakog godišnjeg čistog dobitka.

Namjera zakonodavca je jasno razvidna iz riječi samog dekreta-zakona imadu se zaštititi ulošci i ulagatelji na taj način, da se za njih traži već sigurnost. Ta pak sastoji u tom, što moraju zavodi, koji primaju uloške, imati veće glavnice i veće rezerve nego do sada.

S druge strane ograničuje se davanje previskih zajmova (kredita) pojedincima i to za to, da se tako lakše stanje na put velikim gubicima, koje su imadu sada imali novčani zavodi — u prvom redu banke — baš kod takih primjerno visokih zajmova. Da ukratko rečemo: zakon hoće, da se tim novim propisima i novouvedenim nadzorom Banca d'Italia stane na put ili barem što više ograniči propast novčanih zavoda, a time da zaštiti i same ulagatelje, koji inače moraju da kod propalobanaka nose skoro sav gubitak.

Kako rekomo, taj se dekret-zakoni i naših združga (poslijenica) i svih glede prijave za upis u iskaz Ministarstva financija, a onih na ograničenje jamčenja osim toga i glede prijave na Banca d'Italia svih onih zajmova, koji su u smislu same naredbe previski.

Baš radi toga je Zadržna Zveza Trstu kopetovno upozorila na zakon: naše poslijenice putem okružnice, a o javila je te i u novinama te je na način obavještena i naša šira javnost. Za bolje razumijevanje zakona istomemo, da će se nadzor sa strane Banca d'Italia tičati same toga, da li se čiji dobitak pripisuje rezervi, ne daju li previski zajmovi odnosno tjeraju li stari previski zajmovi ili se barem snižuju na dozvoljenu mjeru sa poslenim otplaćivanjem. Prema tome će se taj nadzor ni u kakom slučaju rastezati na uloške te će oni i nada biti tajni za svakog, pa i za samu zavodu upravu. Obseg nadzora je najtočno određen po samom zakonu, Banca d'Italia nesmije da ga prekora. Pri zaključku navajdamo još i to, je dekret, o kom je tu govora, naper u prvij vrsti na bankovne zavode, ali se u zadnjih godina sve češće postajali slučajevi propasti te su ulagati pretpriiti ograničim šteta. Državna prava znade, da se time ubija volja ulaganje i štednju, zato i hoće da u svim propisima i nadzorom što bolj što više zaštiti ulagatelja samog te čija otača i diene i sam smisla i volju štednju i ulaganje.

DOPISI

IZ RIJEKE

Rečimo koju o državljanstvu. - Današnji i najdraži ženičani običaji. - Nesta blage nista ženičane. - Krive glasine. - Lav-Gne tri.

Milijanski novinar, Mario Nordio, havi se nekoliko vremena našim, riječkim ženičama. Kao i mnogi drugi, konstatirao je, da u ovom gradu ne cvatu ruže, nego da u najboljoj vjeri ponovo neke ideje, kojima bi trebalo raditi, da se grad uskoro podigne. Tom zgodom dodirnuo se on i jednog pitanja, koje muči mnoge Riječane: pitanja pripadnosti. Ima naime na Riječi dosta ljudi, koji još - više, to će reći - koji još ne znaju, čiji su.

Se je to znalo. Bilo je vrijeme, kad su bili pripadnici Hrvatske, dok se stvari okrenule, te oni tako reći preći postali - Ungarezi. U novembru prešli su biti Ungarezi i do Rapala su kao u zraku. Rapalskim ugovorom postali su u pravom smislu Riječani, ali reći pripadnici riječke slobodne države. Godine pak 1924. svi oni Riječani, su bili riječki pripadnici riječi 1910. ali su uslijed aneksije potpunim pravnim italijskim državljanji. Oni pak, koji su imali pripadnost iza 1910. godine, su imali svoje neglasne postojanje. Italije da bira, a italijske vlasti su pravo, da ih primu ili ne prime. U slučaju: opcija. Ta vrijedi za one, koje "Corpusa separatama", što su rimski paktom prijateljstva pripali Jugoslaviji. O tina se bave neptunske konvencije koje još nisu ratificirane. Tek onda, te konvencije budu ratificirane, moći namonovnici onih krajeva da optiraju za ili ili Jugoslaviju već prema svojoj uvjerenosti.

Im toga vele, da ima na Riječi dosta i Goričana, koji bi, da su ostali u kuće, postigli potpunim pravom italijskog državljanstva, dok će sada imati, da na tu stvar uredi. Kako vidite, ovi strana sve sam belaji!

Umet se mijenja, i ljudi u njemu. A i lijepe, stare i zdravne navade. U vrijeme mladić, kome bi oko palo kakvu djevojku, išao za njom u crkvu i šetnju, pisao bi joj za ljubljene listiće, u noći po prozoru žarke podice, pune vjernih i srdačnih uzdisaja. Sada njom no danu i po noći, dok ne bi mogla dana, nakon mjeseci i mjeseci i izgaranja stupio pred njezine roditelje, da zaprosi njezinu ruku. I bio je srešan, ako bi sve išlo dobro i u redu.

A danas? Danas se te i takove stvari vrše putem novina. Na istoj stranici, gdje kakav krakur nudi svoju robu: slane sardelje, ili salar, mesar svoje konjski ili magaracne, starijine kakove stare bragaše ili ve razbijene lonce - na toj istoj stranici se čitate i ovakve oglase: "Lijepa i elegantna, fina i elegantna, bogata i duhovita i da se u svrhu ženičani upozna s jednim tako krasnim, bogatim, inteligentnim i mladim gospodinom...". Malo niže naći ćete i ovakav oglas: "Blad čovjek, koji govori perfektno sedam jezika vrlo inteligentan, lvi su ti mladi ljudi vrlo inteligentni!" vrlo dobro odgovor, vrlo dobro upućen u poslovne stvari, i se vjenčati s mladom gospođicom iz godine 20 i 25 godina, nadarenom, inteligentnom, otmjenom, koja će mu osim toga imati i dvadeset hiljada lira, da može zaraditi temelje trgovini na veliko. Diskretna i zajamčena. Pisma i fotografije neka uprave Post-restante na naslov "Žvižda jutarnja".

U pisma kaplju sa svih strana s ponudama i fotografijama. I tako se sklupaju podri brakov, sklupaju i - rasklupaju.

Na isti način htio je nedavno da se omeni neki "Tisćina Inaugher. Bacio vijest u listu i primio svu sila pisara i ponuda. U onima, koje, su mu se ponudile, i je i neka Furian. Otišao, da je viditi, stvar gotova: koliko bi čovjek okom bio, već su bili zaručnici. Nato mu je izbrojila nekoliko hiljada lira, što su trebale za nekakvu kauciju. S tim novcem krenuo zaručnik u Milan, položio ušicu, ali u zao čas: firma, s kojom je bio, propala, a s njome i novac moje udjanke. Nesta novca, nesta prijateljstva, odnosi između zaručnika ohladnili, da je stala da traži svoj novac natrag, nije imala otkauda da vratiti, i tako je var došla na sud. Na sudu je imao je Furian, ali da je odnosa svota uložena u onu firmu, koja je njegov dužnik. I sud je riješio, i tako je moja suradnjanka pala i bez zaručnika i bez svojih krajevaca.

Nauk: Ženičmo se što bliže možemo, a primio se po našoj lijepoj navadi staroj! Prošli četvrtak imali smo na Riječi jededan dan neobičnog uzbuđenja. Menada prosula se uokolo vijest, da se neki poznati profesorist ubio. Izneseno i pojednostil. Čovjek se bacio kroz prozor i na mjestu ostao mrtav. Po svim ulicama skupljali se ljudi i komentirali nekini slušaji. Medjutim su sa svih strana počeli da zvuče telefoni. Intimniji prijatelji i ljudi su putem da iskazuju predi svoje duško sauteče. Zanimale njihovo čudo, kad su na telefonu čuli glas svoja prijatelja, koji ih uvjerava, da nije nikada ni

sanjao da se ubije i da nije još u životu s takovim tekom objedovao kao danas... Pa vjerujte glasinama!

Govori se, da će se onaj lav svetoga Marka na Adaničevu mulu otkriti 21. aprila o. g. to će reći na dan «Rimskog Rožica».

One tri: Prolazeći kraj jedne kuće čuo sam kako mati kvara kćerku zbog toga, što se opet «zbcletala».

— Hvala Bogu, rekoh Ninetti, koja je također bila ondje blizu, napokon se ipak našla jedna pametna mati.

A Ninetta meni: — Mo je! Ma ca vi za istinu mislite, da ju mat laje zato, zac se je zbcletala?

— Nego zašto?

— Zato zac njoj je porabila svu njiyu pituru, tako da sada nima ona s cem se namazat.

Druga: Ovu sam čuo juče iza Peškarije. Jedna će gospođica drugoj: — Zašto si stala?

Počekaj me, dok malo popitiram — kolena...

...Na posljednja: Danas mi se je Francele tužio, da ima već punih osam dana, što nije sa ženom progovorio nijedne riječi.

— A zašto? — upitah.

— Zato što ona uvijek govori, pa mi ne da ni da pšnem...

Rokac.

IZ LANIŠĆA

Kiša. - Još nemamo svećenika. - Slabe plaće crkvenih zidara. - «Scuola serale» i «dotrine».

Prve dane ovog mjeseca imali smo lijepe vremena, da se je čovjek morao diviti i zahvaliti Bogu za takav dar. Lijepo nam je vrijeme veoma potrebno u ovo doba novih poljskih radova. No nije nam dugo potrajalo — pojavila se je opet kiša.

Polja nismo još ni izorali, a to je slabo. No, vrijeme nam je nepovoljno. Bit će da se Bog ljuti na našeg «uzor» svećenika Don Guona, pak se iskalo na brižu Čičariju. Don Guon Ambrosio otišao je, kako smo vam već jedanput pisali, iz Lanišća, a da neznamo kamo ni kuda. Niko nezna, a da neznamo kamo ni kuda. Niko nezna, gdje ni kamo je odnio ovaj naš teško stečeni novac. Što smo mu izručili za gradnju crkve. Držimo da takvom svećeniku nema para nadaleko.

Poslije njegovog bijega mi smo ostali bez svećenika. Crkvene posle opravila nam Don L. Branca. Mi smo molili biskupa Foronara, da nam pošalje svećenika, no ništa nam se nije odgovorilo. Neznamo kako i kada će se to naše crkveno pitanje riješiti. Trebalo bi, da se crkvene oblasti malo bolje brinu, da nam udovolje. Često se događaja, da mora koji bolesnik ili starac bez posljednje popudbine na vječni počinak, jer je Račjavas daleko. Don Branca opet nemože mnogo da se posvjećuje Lanišću, on ima zato svojih razloga, pa je i za druge crkvene stvari u Lanišću slab. Pa na koncu konce, moramo priznati, da nismo mi u Lanišću s Don Brancom nimalo zadovoljni. Bolje da o tome ne govorimo, ali jedno je jasno, ne volimo ga i želimo, da nam crkvena oblast pošalje jednog svećenika kako ćemo mi.

Crkvu smo već dogradili. Na gradnji crkve radili smo svi svim silama na radovi više nego li da bismo radili na svojem domaćem radu. Posebno moramo spomenuti, da su zidari radili baš u redu, no nisu bili dosta plaćeni. Pomanjaklo je novaca, možda zato, jer se nije dobro izračunalo i uredilo rad prama svoti, s kojom se je raspolagalo. Kad se je pokrivalo krov, ostalo se je već bez novaca. Arhitekt je dao tečajima nekoje čekove, na kojima je svota od 50 lira, a piše, da su plativci «a vista», ali niko neće da taj ček uzme našim ljudima mjesto 50 lira. Trebalo je, da smo prije mislili o svemu i da smo uredili svoje račune za crkvu prama radu, koji će biti potreban.

Pred nekoliko dana započeo je u Lanišću točaj za mladiće. Polazi ih oko tridesetak, a poučuje g. Umberto Tochin.

Počelo su i također i «dotrine», poduka vjeronauka za djecu, koja će pristupiti svim krizmi. No, malo je teško vjerovati u dobar uspjeh, ako pomislimo, da djeca ne razumiju jezika poduke. C.I.C.

IZ ROČA

Nešto o pustu.

Prošao nam je i ovogodišnji pust, kao što sve prolaze redom, lijepo za gradnim, tužno za veselim, veselo za tužnim itd. Sad smo u korizmi i popeljeni sjecam se na pustno doba.

Prošao nam je onako srednje, ne kao drugi dan žalosno. Možemo dapače reći, da su naša siromaška srca u pustu bila, da namalo vedrija i življa. Bit će to djelovala na nas naša omiljena pjesma, koja se razlijevala našim krajem u zadnji pustni dan iz punog grla. Dugo je već nismo čuli, onako jako i žive pjesme. Pjevalo se razne pjesme, i ljubavne i narodne i one stare pustne, koje su naši stariji pjevali u davnini i koje mi još ni danas ne zaboravljamo. To nas veseli, i po tom vidimo, kako naš narod ljubi i štije sve ono, što su ljudi bili i predjedovi naši. Volimo naša polja, naše kućice, koje su nam oni namrli, ali nismo tako volimo njihov jezik i njihove pjesme po onoj pjesnikovici: «Ljubi rode, jezik vrhu svega».

Pust je prošao, no mi se sjecam na nj, no ne toliko radi samih pustnih ludosti, koliko radi spoznanja, da smo još tu živi i zdravi i - svjesni. Barba Luka.

Franina i Jurina

Fr.: Veruješ, ti Jurino, va poslovice? Jur.: Kako kada! Ako mi meče račun — verujem, ako ne — ne verujem.

Fr.: Veruješ va onu, ka govori, da je svako lane bolje? Jur.: Verujem i ne verujem: kako kada! Fr.: Stumači mi malo to tvoje: kako kada!

Jur.: To ti je ovako: Ako mi ki poveda, da je bilo vreme, kada se je moglo imet kilo mesa za jednu liru, i ako se je prej tega moglo imet toliko mesa i za šezdeset centezimi, a još prej i za dvajset, i još prej i za deset centezima a i za dva krajcara, onputa ću i ja reć, da je svako lane bolje. Ma ako mi ki pride čakulat, da se je puno bolje živelo jednutup, kada ni još bilo na svete ovilokega napretka — ja dim mu rekal: hot mali spat!

Fr.: Ja pak vendar mislim, da je bilo vreme, kada su ljudi bili zadovoljniji, nego danas. Jur.: Ja va to ne verujem.

Fr.: A zaš ne? Jur.: Zato zaš još se ni rodil i ne će se roditi, ki bi mogal čoveka zadovoljnega storit. Čoveku vavek neć fali. Nikada mu ni pravo.

Fr.: Ja pak mislim, da ni tako. Ja znam, da smo jedanput imeli, ča smo imeli — pak nam je bilo dosta. Jur.: Ni nam bilo dosta, Franino, ne! Ti si pozabli, kako nam je onput bilo, i kako smo već i onput govorili: bolje bi se otelo, bi se lagje trpelo.

Fr.: Namor se je govorilo i tako. Jur.: Vidis, da imam i ja kadagod pravo.

Fr.: Imaš ti, pari mi se, vavek. Jur.: Ti znaš, da za naše prve mladosti ni bilo ni kurijeri ni voza, ni vapori ni trgci — nego ki je otel poč v Reku, moral je hodeć poč. A poč z Labina va Reku — bil je lepi tekac — ča ne? Fr.: I kako! Hodiš i hodiš, i nikada «krajca».

Jur.: Kasneje se je čovek mogal ukrcat i va Plomine va kakov trgčičin i bilo je lagje. Fr.: To se zna da je.

Jur.: Ma se je svejedn malo natezalo. Osobito ako ni bilo vetra. Pak je prišala pošta. I to se je natezalo. Fr.: Pak je prišal vapor. To je pak bilo pravdo čudo.

Jur.: Je, ma za malo. Neki je počel njurgat, da se pomalo vuće, drugi, da se pravec fermuje, treći, da mu se nateže, četrti, protestuje, da ča nimaju ča boljega nego ovu vražju karampanu, a peti: — Ah! kade j' ono lepo, nekada jmo vreme, kada se j' hodilo, kako se j' otelo! Blaženo ono vreme!

Fr.: A je kadagod čovek malo žudan — je! Jur.: Malo? A ja malo! Pak onput su došli oni beli, lahki vaporići, ki su puno brže navigali, pak ča? Malo smo se povesselili, a onputa smo opet počeli mrmrljat, da ča ne stave jedan šestan vapor, ki će poč ravno u Reku i z Reki i sve va nekoliko minuti. I jadili smo se i govorili: Todore, Todore, svaki dan to gore!

Fr.: A je pak tako — je! Jur.: Pak su prišli ovi temobili i kurijeri.

Fr.: Dobro se spamćuujem, kako smo ono va njih gledali, kako tele va nove vrata.

Jur.: I to je malo duralo. Najprvo smo se tužili na taf od bencini, pak da tresu, pak da prepomalo hodi — inšoma i to nam je već bilo malo.

Fr.: A ča misliš, ča će bit pak z ovemi aroplani? Oni već danas lete kako streli. Misliš morda, da te se ča i na njih ljudi tužit?

Jur.: To se zna, da te. A i mi dva, ako budemo živi, čemo do dvajset let ovako razgovarat: Ti ćeš mi reć: Jurino, ovaj čas mi je prišal list z Australije — po aroplanu. Promisli, dobiš sam ga tri minute kasneje nego bim bi morat! Je to način? Ča dela

govoran, da ne uredi tu poštu, kako trebe? A ja ću ti reć nato: — Ne rani me, Franino, onde kade me boli! Malo prej je prišal tranzatlantički aroplan dva minuta i pot kasneje nego je napisano na voznom rede. Ma ča ni to strašno? Iako se kemu potužiš, pošlat ćete s vragu.

Fr.: A ter bi malo manj imel i pravo, ako budemo takovi.

Jur.: Ne govori, ako budemo, zač već smo takovi. Nikada siti ni zadovoljni! Puska nas ne ubila!

Fr.: Amen!

IZ ROVERIJE

Pust. - Crkva i zvona.

U ovom godin još se nismo javili u našoj novini. Svi su naši valjda zaspali. Niko se ne javlja, niko se ne tuži, a niti ne hvali.

Kod nas doduše nema ništa osobito zanimivoga i novoga. Pust nam je došao i prošao. Mladjež se je malo veselilo, lebaljalo, pjevalo i plesalo, po strano bičanju. Bilo je sve mirno, tako, da je sve veselje u redu prošlo. To je veoma lijepo od naše mladeži, koja redovito voli, da se svadja. Bilo bi poželjno, da i u napred sva naša veselja budu mirna i bez komedija.

Lanjske godine pisali smo Vam još, da nam na crkvi manjkaju zvona i da bi bilo potrebno dobiti ih. Crkva nam je lijepa. Posjećuje je mnogo naroda i to iz Svetvincetina, Caburcinji, Rezanci, Boškari i druga, ali nas srce voli, kada pomislimo, da nije potpuna, jer nema zvona. Ima jedno maleno zvono, koje zvonji u svim prilikama, no to nije dovoljno. Trebalo bi se nekamo obrnuti s molbom, da nam se zvona dobave, onako, kako su to učinila i druga sela, pak bismo sigurno uspjeli, ali kod nas se tim pitanjem malo ko zanima. Naš svećenik bi se mogao za to interesirati, a također i delegat, a mogli bi i narodu reći, da se nešto sakupi i da se složno nešto učini. Naša novina donasa na glavi svakog broja lijepu narodnu izreku: «Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari», pak bi trebalo, da se i mi toga držimo. Seljak.

IZ KAFUNA LINDARSKOGA

Vrijeme i rad. - Mladjež.

Nemamo što da vam se pohvalimo, nego ćemo i mi po običaju našem potužiti se. A moramo. Ni vrijeme nam nije povoljno, i ono nas uz ostale naše nevolje šiba svojim hirovima. Bili smo već počeli naime da radimo po poljima i vinogradima, kad eto ti nesretne kiše, koja nije prestala de 14. marča. Sada su nam se opet vratili topliji dani i blago sunce, ali je već i doba.

Počeli smo saditi krumpir, a također i vezati loze. Treba da svi dobro zasučemo rukave i da sve silu upotrebimo, ako ćemo, da nadoknadimo ono, što smo uslijed zlog vremena zapustili. Veliki smo siromasi i onda kad mnogo radimo, a ako ne radimo — zlo i naopako za nas. Mlado i staro, i muško i žensko, svi zajedno, dajmo se na sleđan rad i ne gubimo vremena kojekako, samo da nam brže prodje. Osobito preporučamo roditeljima, da pazu na djecu i da ih zaposle, a ne da ih puste lagodno živjeti u lijednjenju.

Treba mlogu u današnji dan paziti, što nam djeca rađe i kako se ponašaju. Osobito je potrebno imati na oku kćeri. Teško je za nas siromaha, a još ako nam kćeri razhacuju teško zaslušene lire u ludo, da kupuju mjesto pristojnog odjeća, kojekakva strašila — onda čemo saspa prepasti. Pamet u glavu svi — i mladi i stari. Današnje vrijeme bije teškom rukom naš život. Radom i krepisnim životom odupret ćemo se svemu — inače propadomo. Jedan seljak.

IZ SREDNJE ISTRE

Drizgavac.

«Poznate ga? Ja mislim, da je malo ki od mojih vršnjaki, ki ne bi bija ima s njim posla. Mali je kakoj «japunež», a na liru nogu šepa. I skiljast je. Kad smo bili mali, vajk je kredoava materu batune z kotul. Koliko pute smo igrali na bružu, dokje nas ni mrak potira u hižu. Vajk je bija najsegaviji. Ma kad bi nam došla batune, na ki ti način, bi mu he znutili.

U miših malih kurutih je hozeva za ovcmi, a ni he ima čuda, desetak glav i te je čuveva na polovinu. Upanki su mu bili razderani, a «skafuni» ki zna od kada. Mali šiljarč je nčeva na glavi s trima školjama, ča smo mu he učinili, kad smo s ključem hitali u njega. Ma njemu je bija dobar. Jeno malo bi ga uzdat podiga. kurutić bi prehitaja priko ramena zašvika dva tri put za ovcmi: «Trakamana» i zapiva: «Mila moja, kad si srčno bila.» Pak bi se napuđija doma. Ja i mali Vice smo ga zvali «Drizgavac», aš je vajk drizga. Još ni ima ni 12 lit jur je pipera cigare, spanjulete, tngod mu je ki do. Oni tabak od 4 šokli je mota u jarnale. Kad ni ima beč, zavuka bi se strini Jeli u kokešar. Je li kakovoj drugoj susedi, upalija bi dva i tri jaja pak: «Kalamati». Kad ni bilo ni tega, puji ovaj je učinija pipu uz brboske, napunija je z lišen i pipa. Santuja Zvan bi zna i danas povidati, kako se je došulja, kad ni ima ča pipati, najprvo je pita firminanti, pak harte ud paketa i tabaka.

Svi su govorili, da je vragu s kotla vuša. Svaki, ki ga je pozna, bi reka: Nikad s tega «skljenka» niš. Kad bi mu bi ča reka mriž sve ljude bi hita kamenje. Ma po Svetu Mariju gledajte ga danas! Santule Ive, svaku nedilja, ga morete viti na placi u Kačanaru. A Prihodražani ga najbolje poznaju. — Prihodražan.

Novi zakon javne sigurnosti

III. GLAVA.

O tiskarama i o sličnim obrtima te o javnim objavama i oglasima.

Čl. 111.

Nije dopušteno voditi štamparsku, litografsku ili drugu radnju, kojom se mehanički ili kemički reproduciraju slova, slike ili figure, a da se zato nema dozvole okružne sigurnosne oblasti.

Dzovolta vrijedi isključivo za lokale u njoj navedene.

Dopušteno je zastupstvo.

Čl. 112.

Ne mogu se izlagati javno niti nuditi ili držati na prodaji, niti fabricirati ili dati fabricirati, uvažati iz inozemstva, prenašati ili dati prenašati u tuzemstvu, u svrhu prodaje ili raspodavanja: rukopisi, tiskanice, rezbarije, litografije, figure, slike, napisi, plastičke ili drugovrstne stvari, koje su protivne državnom nacionalnom redu ili koje vrijeđaju dostojanstvo i ugled nacije ili oblasti ili se kose s moralom, dobrim vladanjem, javnom ili privatnom pristojnošću.

Mjesna sigurnosna oblast može da administrativnim putem odredi zaštitu takvih rukopisa, tiskanica, rezbarija, litografija, figura, slika, napisa i sličnih stvari.

Čl. 113.

Ista pravila vrijede i za tiskovine i litografije, kojima se vrijeđaju moral i dobro vladanje ako se njima šire sredstva, kojima se onemogućuje oplodjivanje ili prekine trudnoća ili kojim se opisuju uporaba istih ili se u opće davaju upute na koji se način ta sredstva mogu dobiti i kako se njima služi, pa makar se to bilo učinjeno indirektno ili pod terapeutičkom ili znanstvenom izlikom.

Čl. 114.

Osim u slučajevima predviđenim od zakona o štamparju periodičnih časopisa, ništa tiskanog ili rukom pisano ne smije biti javno pribijeno ili raspodano na javnom ili javnosti pristupačnom mjestu, bez dopunice mjesne sigurnosne oblasti. Ova odredba vrijedi i za nadgrobne napise. Ovak propis ne vrijedi za tiskopise i rukopise oblasti i javnih uprava, za one katoličkih crkvenih oblasti, kad su izvještene u crkvama i na crkvama, za one, koje se odnose na izborne stvari za vrijeme izbora i za one, koje se odnose na prodaju ili najam seljačkih ili gradskih dobara ili na dražbene prodaje.

Dozvolta je potrebna i tada, kad se izvješavaju novine, izvadci ili prikazi iz istih.

Javna objavljivanja putem izvješivanja mogu se učiniti samo na mjestima, za to određjenim od javnih oblasti.

Izdavanje dozvole, predviđene u ovom članku, nije ovisno od uslova utanačenih u čl. 10, slobodno je, razumije se, oblastima, da ih odbiju osobama, za koje drže, da bi ih znali zlorabiti. Osobama bez identitne karte, ne mogu biti podijeljene.

Objave, razglasi, novine, izvadci i prikazi iz istih, javno priljepljeni bez dozvole gore navedene, skinut će se po sigurnosnoj oblasti.

Osobe koje ih javno izvješuju biti će zatvorene.

Čl. 115.

Zabranjeno je objavljivati po novinama ili drugim periodičnim spisima objave ili dopise, bilo koje vrsti, ako se odnašaju na sredstva, kojima se sprječava oplodjivanje ili trudnoća, pa makar se to dogodilo u indirektnoj ili pretvornoj formi ili pod izlikom terapeutskom ili znanstvenom. Zabranjeno je uvrštavati i takve stvari, kojim se obavlja ljubavno dopisivanje.

Zabranjeno je novinama ili drugim periodičnim publikacijama da donošaju sliku onih, koji su počinili krvna zločina ili su kod njih sudjelovali, kao što i slike samoubojica.

Novine ili periodične publikacije koje krše propise ovog članka, zaplijenit će se administrativnim putem od mjesne sigurnosne oblasti.

Književnost i umjetnost

«Vez» za mart.

«Vez» napreduje u svakom pogledu. Siri se po Istri i izvan istre, a i po sadržaju je ovaj martovski broj veoma lijep i ukusan. Naše žene mogu ustinu biti zadovoljne, da imaju jedan sličan list. Istranke imaju ono što seljake žene drugih naroda nemaju: jedan svoj list i to dobar list. Treba da ga još više uzljube i da ga šire u svojim ženskim redovima, jer je koristan i veoma poučan. Ne bi smjelo biti jedne naše kuće bez tog lista. «Vez» je ne samo za žene, nego je u njemu

voma lijepeza štiva i za djecu. Juric se je preselio iz «Mladog Istranina» u «Vez» i tamo zbija sale.

Naručite ga i preporučite «Vez» svojim ženama, draganama, sestrama. Budu li čitale «Vez», postati će uistinu vrijedne i uzorne.

Martovski broj «Vez» ima sljedeće članke, priče i pjesme:

Istarska žena u prošlom ratu (V. C. E.); Dobro srce (Josip Demarin); Vez u narodnoj pjesmi (Marija Roca); Slijepi guštar (Pr. Barba Sime); Smrt pobratima (Rikard Katalinić-Jeretov); Djurdjica (Mato Lovrak); Slika iz grada (Božica Ilić); O životu i ljubavi (N. Crnčić); Za istarsku djecu: Srebrnjaci; Rano popavanje; Majmun; Flok i bejgiski mornar; Ko što čini sebi čini; Malo A, B, C; Majklo; Kastavski junaci; Iz moje torbice; Jedna zagonetka; — Šala i smijeh; Sinitice. — Na prilogu: Lijepi crteži za ženske ručne radove; Opis crteža; Materinstvo; Djeca, zrcalo obitelji (V. Beljčev); Nega dece (po Batutu); Zdravstvo; Kucanstvo; Kuhinja, Pisma naših prijateljica itd.

List se naručuje na adresu: Amministrazione del «Vez» Via San Francesco d'Assisi 20/I, Trieste. Pretpata za cijelu godinu za Italiju 8 lira, za Jugoslaviju 30 dinara.

«Naš Glas» za mart.

Izišao je iz tiska treći (martovski) broj «Našega Glasa». Tim je brojem ovaj list zadobio željenu formu i vrijednost jer je sadržajem bolji od svih do sada izišlih brojeva. Uredjen je s mnogo razumjevanja i ukusa, no bilo bi poželjno, kad bi se na taj način uzbuđilo više zanimanja za list u hrvatskom djelu našeg naroda, a i Sloventcima je hrvatsko štivo dobro došlo. Sadržaj ovog najnovijeg broja je sljedeći:

L. Krajhcar: Matej in Matilda; Ivo Mihovilović: Nedeljno popodne seljaka; France Bekv: Cas, ki hodi z berglami; Rikard Katalinić-Jeretov: Mornareva smrt; Slavko Slavec: Nočni ukazi; Severjerna Gospodična Ana; Renato Franci: Lucija; (Prev. Slavko Slavec); Branko Perović: Pesma ispod oblaka; Ivan Kenda: Tolminsko narodno blago; Marijana Kokaljavc: Gospa Milka; Ši-king: Trudni vojak; — Znanost in vzgoja: L. C.: Ob stoletnici smrti Aleksandra Volte; Dr. Just Bačar: Kaj povzroča bolezn; Zorko Jelitčič: Po trnovskem gozdu; Zeleznica, avtomobil in zrakoplov v Ameriki; — Mirko Luin: Lahka atletika. — Menjava morskih tokov. — Listak: Priroda: Iz bojevnikov so postali poljedelci. — Najmržejša in najtoplejša točka na zemlji. — Živali ob potresu; Obrazi: Ludovik van Beethoven. — Georg Brandes; Drama: Hlapec Jernej v Gorici; Kritika: Alojzij Građnik: De profundis; Zapiski: Makso Cotič. — Pelegrinacija. — Nove ruske drame; Zdravje: Manj alkohola. — Toba; Sport; Smaučanje pri nas; Odmevi: «Obzora» o «Našem Glasu» — Brstje; Smešnice in listnica. — Na korica: Zagonetke; riješene zagonetaka itd. — Slike: Milko Bambič: Hlapec Jernej in potepuh. — Hlapca Jerneja vržejo v ogenj. — Skupina slovenskih «smučarjev» iz Lokvi. — Beethoven.

Pretpata za cijelu godinu iznosa 16 lira za Italiju, a za inozemstvo 20 lira.

Naručuje se na Amministrazionee «Naš Glas» Casella postale 348, Trieste.

KUPLET

z okvraj i z onkraj Učki. (1895.)

- 1) Jedan put je bil jedan gospodin, On nije bil Furlan, a ni Dalmatin; A svejeno je znal sto dugi storit, Ma nigdar ni vragu ni boga vratit.
- 2) Jedan put je bil jedan alubkat, On nij bil Magjar, a ni ni Hrvat; A svejeno je znal paragrafe prest, I najzd kljijentu stomanju odnest.
- 3) Jedan put je bil jedan ti dohtar, On nij bil docent i ne profesor; Ma svejeno je znal recepte pisat, I zdrave kršćane pod zemlju poslat.
- 4) Jedan put je bil sudac — principál Pošten, kako strož, ter imparciál; Ma svejeno je znal i své oprostít, Kadá je imel ku mladu sudít.
- 5) Jedan put je bil jedan negocjant, On nij bil baš tat i ni prevant; Ma svejeno je znal već zet nego dat, A ki put i smeti za robu prodát.

Trapijesar.

Svega po malo

Plodovitost zemlje.

Naprednost zemljoradnje prosudjuje se najbolje po količini prihoda što ga daje jedan hektar obradjene površine zemlje. Na prvom mjestu stoji po proizvodnji mala ali uzorna gospodarska i seljačka država Danska. Dok se kod nas proizvođi po jednom hektaru najviše 10 kvintala žita, u Danskoj se proizvođi 32 kvintala, dakle preko 3 puta toliko koliko kod nas. U Egiptu se proizvođaja 17 i pol kvintala, a u Njemačkoj 24 kvintala po hektaru. Zašto je to tako? Zato jer Njemačka ima najviše motornih plugova, zato jer troši najveću ko-

ličinu umjetnog gnojiva, i zato jer znade odgajati dobre poljodjelce. U Njemačkoj poljodjelci pobahđaju poljoprivredne škole, a goji se također mnogo i poljoprivredno zadrugarstvo.

Dobro oruđe, dobar gnoj i razuman gospodar mogu i iz pjeskovite zemlje, kao što je Njemačka izvuci lijepe koristi.

Krvnički mač, kojim su bili pogubljeni Petar Zrinjski i Krsto Frankopan.

Novine pišu, da je jedan Amerikanac kupio jednu zbirku starog oružja od nadvojvode Eugena, strica španjolskog kralja Alfonsa I., koja se je nalazila u dvorcu Hohenwerkeru u Tirolu. Među tim oružjem, koje je prenešeno u New York i izloženo u jednoj galeriji, nalazi se i mač kojim su pogubljeni knez Petar Zrinjski i šurjak mu Krsto barun Frankopan. Amerikanski list naziva ovu dvojicu jugoslovenskih narodnih prvaka «buntovni austrijski grofovi», sigurno iz neznanja. Mač je — prema pisanju spomenutog lista — oko četiri stope dugačak, a dekoriran je na obje strane s jedne strane je Spasitelj na križu, godina 1657. i ime krvnika Nicolasa Mar; s druge strane pak urezana je riječ «Justitias» i lik jednog grješnika.

Rusko carsko blago na licitaciji.

U Londonu su prodani na dražbi brojni ruski carski dragulji, kao mač Pavla I. sa dijamantnim drškom, dragulji iz Zezla Karne II., svadbeno kruna ruskih careva i brojni manji dragulji. Dragulje je sovjetska vlada prodala za 300.000 funti (oko 40 milijuna lira).

Umjetna meta.

Amerikancima bi izgledalo i suviše primitivnim, kad bi na svoje ulice izvodili svakog dana čitave gomile čistilaca, da čiste ulice. Oni su radje konstruirali poseban tip motocikla, kojemu se na drugu nalaze metle, koje se automatski čiste alic brže i bolje nego je uobičajeno. Taj je motocikl izumila jedna žena, koja je u cilju da općinskim savjetnicima pokaže svoj pronalazak porijela na svom posebno utješnom motociklu cijeli Los Angeles i počitala sve ulice. Općina je odmah otkupila taj njezin pronalazak.

4000-godišnja pšenica.

Jedan bogati vlasnik plantaža u Australiji kod Bahuosta kupio je stanovitu količinu pšenice izdvojene iz grobnice egiptaskih faraona, koja je bila stara oko 4000 godina (Stari su Egipćani naime u mislima, da će time olakšati život pokojnicima, s njim zakopavali sve ono, što mu je za života najviše služilo), te ju je posijao. Pšenica je izrasla tako visoko, da je nad mašila i najbolje vrste današnje pšenice, ali joj je jedina mana ta, što se teško daje samjeti.

Telefon i bolest

Pri upotrebi telefona naročito po javnim lokalima i javnim govornicama uvijek može oholjeti. Pri govoru često se upljuje lijekav telefona za govor i zagadi klicama raznih bolesti, koji su u ustima pojedinaca, koji na telefon govore, najčešće klicama tuberkuloze. Naposrednim se načinom lijekav i sasušivanjem pljuvačke te klice dalje prenose. Slušalicom se mogu prenositi razne kožne bolesti. Radi toga treba slušalicu i lijekav češće obrisati rastopinom soblunata, a pri govoru se ne smiju usta suviše blizu prinositi lijekvu.

DAROVI

za «Prosvetu», odsjek za Istru Mjesto cvijeća na grob blagopokojne Foske Zmak daruje g. Crljenica Matko 25 lira.

Izdavač, direktor i odgovorni urednik: IVAN STARI Tisak: TISKARA «EDINOST» U TRSTU.

PEČELARI Triška kmetijska družba u Trstu, Via Terre bianca 19 javlja, da ima na skladištu svakovrsnih pečelarskih potrepština; kovinskih dječlova za A. Znidarsičeve panjeva i satnica koje zamjenjuje i za vosak.

JEDNOKATNA KUĆA U PAZINU prodaje se zbog seljenja u vrlo lijepom položaju, zgodna za svakovrsno trvinu, na prelazu glavne ulice Via Duca d'Aosta-288. Obratiti se na Ivana Ujčica — Pazin.

SVOJ K SVOME!

Za gostione - hotele
plesne dvorane
za kuću

AUTOMATSKI KLAVIRI

HARMONIJI - KLAVIRI - PIANINI
prve poznale tvornice
«POLLMANN & WEISS» - STALLBERGER itd.
PLAĆANJE NA OBROKE
Isposudjuje - zamjenjuje - popravija
Na zahtjev šalje besplatno kataloge.
Stabilimente Pianoforti Ing. R. Riosa - Trieste, Via Valdivia 24 - Telef. 746

NOVE GREDE I DASKE prodaje najpovoljnijim cijenama Matej P. Čić — Kršanci p. Žminj (Gim. Istra.

MILINARA, koji se razumije nešto motor, primam odmah u službu, ča po dogovoru. G. Sandalj, Luč glava — Lupogljano Istra.

SAMO pomoću energičnog zdravljenja s Glykolom liječi se glavobolje, slabokrvnost, kostobolja i slaboga. Specijalitet ljekarne Castellanovich, Trst. Via dei Giuliani 42. U martu ljekarna je otvorena također i po noći.

ŠTO SI KORISTIŠ

ako kupiš jeftine tjestenine. Napune samo želudci i ne koristiš si ništa. Tjestenine «Pekate» su zaista hranjive, i jer se zaista nakuhaju manje ih trebaš od drugih. Zaista prave u originalnim zavojima od ½ kg.

Fotograf Matko Gortan u Pazinu

preporuča sl. općinstvu mjestu i okolice svoju **fotografsku - radijnu** uređaju brzo svakovrsne fotografije po kriteriju kao i poljoprivredne, te povratne slike (krajolik, snimke). Fotografije za putnike (poštoportne) izgotovljuje u toku i sata.

KRUNE

plaća uvijek nekoliko cent. više nego drugi
ALOIZIJ POVH, Piazza Garibaldi 2 prvi kat

Pazite na naslov! Pazite na naslov!

KURJE OČI

(kale)
liječi brzo i uspješno mast

RYA

Farmacia Sponza
TRST - Via Tor S. Piero 10 - TRST
Čuvajte se patvorina!
Mast Rya možete dobiti u svim ljekarnama.

NAJBOLJE VRELO!

Kod nakupa ljetne i zimske robe (odjela) svih vrsta cipela, klobuka, kapa, košulja, kišobrana, kreveta, fino štifa, svih vrsta plina za kušenje i odjele, te pokućstva svih vrsta i cijena, obratite se na jedino domaće i najcjenije vrelo
M. KOREN & Co. - PAZIN
(Corso pred proštitom)

Odlikovana krojačnica
MARTINA POZNAJELŠEK
TRST - Via Giosuè Carducci 36 - TRST
izradjuje najmoder. odijela uz veoma umjerenе cijene te ima u zalih bogat izbor nacionalnih i inozemnih štifa najbolje kakvoće.
SVOJ K SVOME!

HARMONIJI - KLAVIRI - PIANINI
prve poznale tvornice
«POLLMANN & WEISS» - STALLBERGER itd.
PLAĆANJE NA OBROKE
Isposudjuje - zamjenjuje - popravija
Na zahtjev šalje besplatno kataloge.
Stabilimente Pianoforti Ing. R. Riosa - Trieste, Via Valdivia 24 - Telef. 746